

SĂRBĂTOAREA „MILENIULUI“ OGLINDITĂ ÎN PAGINILE ZIARULUI „TELEGRAFUL ROMÂN“

Octavian Tătar

În anul 1896, în Ungaria, s-a sărbătorit împlinirea a o mie de ani de la constituirea statului maghiar. Evenimentul, numit adeseori de către contemporani „sărbătoarea milleniului“, a stârnit, cum era firesc, un interes aparte și a fost perceput diferit de mediile sociale din regatul maghiar. Adeseori însă a născut pasiuni naționale ce au îmbrăcat, nu de puține ori, forma unor virulente dispute politice sau confruntări sociale.

Ziarul „Telegraful Român“, din Sibiu, oficiul mitropoliei ortodoxe de aici, ca ziar de informare generală a publicului românesc, nu putea trece pe lângă evenimentul menționat, cu atât mai mult cu cât mediul românesc transilvănean s-a raportat complex la aceasta. În ansamblul evenimentelor din anul 1896 și în economia ziarului, „sărbătoarea milleniului“ nu a avut însă pondere mai mare decât, de exemplu, conflictul „Telegrafului Român“, cu „Tribuna“, sau „afacerea“ cu mitropolitul primar de la București, vizita împăratului Austro-Ungariei la București, sau dezbaterile din parlamentul maghiar. De asemenea, prezentarea evenimentelor „sărbătorii milleniului“ nu face notă discordantă cu modul general de concepere a ziarului. Știrile, sub diverse titluri, sunt grupate pe rubricile mari ale ziarului: editoriale, „Noutăți“, „Revista politică“, „Correspondență de presă“, reproduceri de cuvântări, articole din presa străină sau diverse documente.

Cât privește strategia ziarului în prezentarea evenimentelor „millenare“:

a. Ziarul nu are o poziție neutrală, seacă. Relatarea unor aspecte se încheie (este îmbrăcată) cu aprecieri și comentarii din perspectiva bisericii ortodoxe și românilor transilvăneni. Ziarul se situează pe o poziție națională evidentă. Ba mai mult: ziarul relatează acele acțiuni care, într-un fel sau altul, afectează starea românilor, pot oferi exemple dătătoare de trezire națională, cumpătare, rezistență și unitate;

b. Tonul oficial al ziarului se păstrează în cadrele unei atitudini moderate față de statul maghiar proprii bisericii ortodoxe române transilvănene din timpul mitropolitului Miron Românul. Uneori, pare că există o atitudine împăciuitoare cu autoritățile maghiare, chiar un îndemn la respect și pasivism. Sub această mască însă, marea majoritate a articolelor este foarte caustică la adresa „milleniului“ și statului maghiar încât, uneori, te întrebi cum a putut trece ziarul de cenzură? Această atitudine a fost prompt sesizată de presa maghiară care atacă, la rândul ei, această duplicitate și „daco-românismul“ pe care îl promovează;

c. Ziarul nu poate fi însă acuzat de fals în relatarea evenimentelor chiar dacă redacția face o selectare a acestora. Sunt prezentate, în legătură cu un eveniment sau altul, informații din diverse surse, opinii diferite, drepturi la replică, etc. Concluziile gazetarilor (păcat că articolele nu sunt semnate), nu de puține ori ironice, nu sunt însă pripite sau lipsite de substanță;

d. Ziarul nu a fabricat el însuși o imagine despre „milleniul“. „Telegraful Român“ poate fi considerat un fel de oglindă a stării de spirit românești din sudul Transilvaniei, a mediului preotesc îndeosebi. Ca atare, informațiile oferite de ziar pot constitui începutul unui

studiu mai amplu privind atitudinea românilor față de „sărbătoarea milleniului“, a Bisericii ortodoxe românești de aici, mai ales.

Informațiile oferite de „Telegraful Român“ pot fi grupate pe următoarele domenii:

- știri și comentarii referitoare la acțiunile întreprinse de statul maghiar pentru sărbătorirea „milleniului“;
- „sărbătoarea milleniului“ și minoritățile din Ungaria;
- presa străină despre „milleniu“;
- sărbătorirea „milleniului“ în Transilvania;
- participarea transilvănenilor la festivitățile din Budapesta;
- „milleniul“ pentru români. Poziția bisericii ortodoxe.

Încă din primele numere pe anul 1896, ziarul relatează despre dispută din Parlamentul maghiar generată de propunerea contelui Apponyi, șeful opoziției, ca în anul „milleniului“ să se instituie un fel de „pace parlamentară“.¹ Primul număr al ziarului, anticipând parcă evenimentele, publică, pe prima pagină, sub titlul „Apelul către publicul nostru cetitor“, poziția oficială a ziarului: „Conduc de iubirea patriei și de iubirea de neam, ziarul nostru totdeauna a predicat alipirea către patrie și tron, și respectarea legilor. Între aceste margini a căutat el fericirea națiunii române, consolidarea și dezvoltarea bisericii ortodoxe române pe bazele canonice“², articol reprodus și în numărul 2 al ziarului și menit să potolească, pentru o vreme, o eventuală reacție maghiară la atitudini din ce în ce mai ferme ale ziarului. Într-adevăr, încă din numărul 6, ziarul ia atitudine fermă față de hotărârea guvernului maghiar de constituire, cu prilejul „milleniului“, a patru sute de școli de stat în locurile unde „naționalitățile (maghiară - n.n.s.O.T.) locuiesc mai compact“³. Ziarul este îngrijorat deoarece se punea stăpânire sub semnul întrebării existența celor 652 de școli greco-catolice și 846 greco-ortodoxe, „cuiburi de panslavism și daco-românism“ după cuvintele ministrului cultelor și instrucțiunilor publice maghiar Iuliu Wlassics⁴. Atitudinea ziarului devine mai tranșantă odată cu publicarea, în numărul 10, a articolului „Sărăcie lucie“: „Urmărind și numai cât de puțin cu atenție pregătirile ce le fac domnii din parlamentul nostru și societatea maghiară preste tot pentru milleniu, ca acelea să apară cât mai splendid în ochii celor ce-l vor vedea, dar mai cu seamă în ochii străinilor ce-l vor cerceta, trebuie să ne punem pe cugete serioase față de risipa colosală ce se face din averea țării, dar mai cu seamă din averea noastră a naționalităților nemaghiare, cari, numai bucura nu ne putem pentru acele cheltuieli enorme numai pentru de a satisface grandomania cavalerescei națiuni singure alcătuitoare de stat“⁵. Sesizând faptul că majoritatea comenzilor, întreprinderilor și industriașilor angajați în organizarea expoziției „millenare“ nu sunt maghiari, autorul articolului conchide: „Să-mi spună acum domnii millenari: va fi espoziția ce organizează pentru milleniu espoziție maghiară? Nu ... Și lumea se va mira! De ce? De cultura și bunătatea lor? Nu! Ci de grandomania, de sărăcia lor și de nedreptatea ce ne fac“⁶.

Ziarele din februarie continuă relatarea unor acțiuni în cinstea „milleniului“ și iau poziție din ce în ce mai fermă.

Astfel, ziarul din 1/13 februarie, în articolul „Statua Uniunii Transilvaniei cu Ungaria“, relatează despre apelul Comitetului pentru organizarea serbărilor de la 15 martie, din Cluj, adresat națiunii, ca din „incidentul milleniului“ să se organizeze peste tot comitete care să organizeze serbări, iar veniturile realizate să fie strânse la Cluj de comitetul mai sus pomenit pentru a ridica o statuie în memoria nurnitei uniuni. „Suntem curioși să vedem statua unei uniuni făcute cu sila și fără voia marei majorității a locuitorilor acestei țări“⁷, încheie gazetarul.

În articolul „Cestiunea serbării milleniului în congregațiunea sibiană din 15

Februarie a.c.“, ziarul prezintă pe larg hotărârea municipalității sibiene de a organiza o ședință festivă și de a constitui un „bänderiu“ care să reprezinte comitetul la festivitățile din Budapesta prilejuite de „milleniu“. Ziarul redă poziția avocatului Ioan de Preda care, în numele românilor, a declarat în plenul ședinței: „Românii în situația lor grea politică de azi, care îi jignește nu numai în dezvoltare, ci chiar și în existența lor națională, nu se pot simți aplicați a lua parte la serbare jubileului de 1000 de an.“⁸

Atitudinea cea mai clar formulată, lipsită de orice echivoc, o întâlnim în ziarul din 22 februarie (5 martie). În articolul intitulat „Serbarea milleniului în școlile medii“, ziarul redă ordonanța ministrului cultelor și instrucțiunii publice din Ungaria, Iuliu Wlassics, privind sărbătorirea „milleniului“ în școlile medii. Potrivit acesteia, la 9 iunie, în toate școlile medii vor avea loc festivități ample care vor cuprinde: „serviciu divin“, discursuri festive ale unor profesori, discursuri paatritice, recitaluri de poezii și cântece din partea elevilor. Va fi arborat tricolorul maghiar și vor fi prezenți la festivități părinți, oficialitățile locale, reprezentanți ai presei. Școala va participa la alte festivități locale și va organiza cu copiii, pe rând, excursii la Budapesta. Bucurie mare, „nu însă pentru noi naționalitățile din această patrie, nu pentru noi care de o mie de ani de când viețuim împreună cu maghiarii am avut foarte puține zile de bucurie pentru victoriile lor ...“, subliniază autorul articolului. „Pună-și mâna pe inimă dl. ministru Wlassics și mărturisească așa precum simte în conștiința sa: putem noi oare să ne bucurăm în școlile noastre de serbările millenare ale nației maghiare?, se întreabă autorul. Putem noi să ne bucurăm de festivitățile ce le aranjază în memoria existenței națiunii maghiare de o mie de ani! cînd noi n-am primit nimic pentru noi dele această națiune pentru școlile noastre“¹⁰. „Națiunea română, spune autorul mai departe, numai atunci ar putea serba în școlile sale existența de o mie de ani a națiunii maghiare, când și școlile ei ar fi recunoscute de școli naționale și ar fi protejate egal de guvernele maghiare. Până atunci nu. Putea va serba tinereea română existența de o mie de ani a națiunii maghiare, când ea în dată ce arată și cele mai neînsemnate și mai nevinovate semne ale iubirei sale de neam și lege, este persecutată și huiduită și silită a lua lumea în cap pentru ca să-și facă un viitoriu?“¹¹

Pe măsură ce serbările se apropie, „Telegraful Român“ prezintă, aproape număr de număr, noi știri și ia atitudine din ce în ce mai energică și caustică ce îmbracă, uneori, haina ironiei.

În numărul din 27 februarie (10 martie), „Telegraful Român“, în articolul „Culoarea vesmintelor ungurești“, relatează disputa din mediul maghiar cu privire la îmbrăcămintea acestora la sărbătoarea „milleniului“. Ironie, ziarul încheie: „Noi încă suntem de părerea deputatului Thaly întrucât vesmintele negre nu sunt potrivite pentru maghiari. Vesmintele negre se poartă în statele cele mai civilizate (de unde au venit și la noi) și de oamenii cei mai înaintați în cultură. Noi, potrivit cu firea lor, le-am recomanda vesminte de culoare roșie“¹². Ironia surprinde totuși starea de spirit a românilor, clar exprimată în editorialul unui alt număr al ziarului: „Nici un popor din Europa nu serbează cu atâta însuflețire momentele mai importante din viața sa națională, ca și poporul maghiar, dar nici un guvern și nici o presă din Europa nu persecută cu atâta necruțare la alte popoare această virtute, precum o face guvernul și presa ungurească“¹³.

La începutul lunii martie 1896 prim-ministrul Bánffy înaintează parlamentului maghiar un proiect de lege prin care propune, pentru eternizarea „milleniului“, ridicarea de monumente și coloane comemorative, pentru care solicită 4.850.640 florini. Redacția „Telegrafului Român“ este promptă: „Apoi nu este o rară crudelitate, ca să pui pe banii Românilor înaintea ochilor lor statui, cari să le aducă totdeauna aminte de zilele negre, cari le-au îndurat în decursul mieii de ani? Va să zică, nu e destul, că le-ai răpit toate drepturile; nu e destul, că vrei să-i omori ca naționalitate, căutând a-i maghiariza cu forță; nu e destul că-i înrolezi în armată, că să apere o patrie, cari pe ei îi persecută până într-al noulea neam;

nu e destul, că grămădești asupra lor dări grele, pe care mâine poimâine nu la mai pot sușorta; nu e destul ... ci ca pupăza pe colac le mai ridici înaintea nasului lor monumente, cari pentru Maghiari sunt tot atâtea izvoare nescacate de viață națională, dar pentru Români, durere, tot atâtea săbii a lui Damocles, care atârnă de-asupra capetelor lor!”¹⁴ Aceeași atitudine fermă o găsim la Partenie Cosma în ședința comitetului municipal din Sibiu, întrunit pentru a stabili noi cheltuieli pentru festivitățile „milleniului”: „Cine vooește să facă nuntă și petrecere să le facă pe spesele proprii, și nu pe ale comitatului!”¹⁵.

În luna aprilie 1896, „Telegraful Român”, devine mai potolit în ton și atitudine. Ce se întâmplase?

La 31 martie (12 aprilie) încep, la Sibiu, lucrările sinodului ordinar al arhidiecezei transilvănene. Cu acest prilej, mitropolitul Miron Românul, în cuvântul său, îndeamnă la cumpătare, idee preluată de editorialul ziarului din 2/14 aprilie: „În manifestațiunile noastre deci nu ne vom lua după îndemnuri rele ci cu considerare la situația dată, și la forțele noastre materiale și morale, vom asculta de arhieriei roștri, vom fi înțelepți ca șerpui și blânzi ca porumbeii”¹⁶. La mijlocul aceleiași luni, mitropolitul Miron Românul emite „Cerculariu către clerul și poporul ortodocs român din archidieceza Transilvaniei”¹⁷, care potolește, întrucâtva, din elanul de până atunci al ziarului: „... în momentele rari și mărețe ale festivităților milenare, cari se apropie cu sborul timpului, fie cât de grea situațiunea, în care ne aflăm, este un postulat al prudenței, al maturității politice și chiar al bunei cuviințe, ca amarul vieții noastre publice și sociale să-l suprimăm pe timpul acestor festivități, și făcând aceasta, să ne ferim în aceste timpuri agitate nu numai a crea vre-un incident, care s-ar putea esplica de ostilitate sau chiar insultă față cu festivitățile, cari au să decurgă neconturbate de nimeni: ci să ne ferim a ne presenta chiar și numai apatici sau total indiferenți față de acelea”¹⁸. Circulara mitropolitului va fi urmată de două circulare oarecum similare ale episcopilor de Arad și Caransebeș.¹⁹ Atitudinea mitropolitului va fi puternic atacată de ziarul „Tribuna” din Sibiu, aspect pe larg relatat de „Telegraful Român” în numerele următoare²⁰.

În această situație, ziarul „Telegraful Român” schimbă puțin tactica. În coloanele sale vom întâlni relatări ample despre agitațiile din Serbia și Cehia contra „milleniului”²¹, despre disputa din parlamentul maghiar în jurul faptului că împăratul Austro-Ungariei nu va participa la festivități²². Ziarul publică „Cercularele milenare ale episcopilor greco-catolici români”²³ și încep un șir de atacuri contra „uniților trădători”.

Spre sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai, „Telegraful Român” reia poziția mai energică de dinainte. Atacurile contra mitropolitului declanșate de presa maghiară²⁴ determină această atitudine. Astfel, ziarul din 30 aprilie (12 mai) 1896, la „Revista politică”, relatând despre faptul că presa maghiară este alertată de atacurile „milleniului” în Serbia și România, subliniază caustic: „Când omul e îmbuibat de putere, atunci nu mai poate vedea bine. Așa și cu ovreo-maghiarii, cari serbează astăzi milleniul; sunt orbiți de putere și în situația aceasta afirmă că toate statele din lume li sunt datoare Ungurilor recunoscință”²⁵.

Apropierea datei „marii sărbători milenare” constituie pentru „Telegraful Român” prilejul inserării în coloanele sale a unor știri „millenare” dintre cele mai diverse. În numărul din 2/14 mai, sub titlul „Profanare de căsătorie la milleniu”, ziarul relatează în termeni critici lipsa de verticalitate a sașilor din Noul Săsesc care, cu mic cu mare (120 de oameni, 60 cai și orchestră), au prezentat lumii la Budapesta, o nuntă tipic săsească²⁶. În același mediu săsesc, de această dată la Brașov, informează ziarul din 7/19 mai 1896, cuvântarea „millenară” din sinagogă a ținut-o Wézel Albert. Cu acest prilej rabinul a accentuat că roșul, alb și verde, culorile steagului maghiar, sunt, la origine, culori evreiești, aspect ce a stârnit furia presei

maghiare²⁷. Ziarul de la mijlocul lunii mai se face ecoul presei străine, a celei vieneze îndeosebi, redând pasaje întregi din articolele foarte critice la adresa nației ungare. Titlul articolului este foarte semnificativ: „Străinii despre milleniu“.

La 8 iunie 1896 au avut loc, la Budapesta, festivitățile „milleniului“. „Telegraful Român“, în editorialul din 30 mai (11 iunie), prezintă pe larg cele petrecute în capitala Ungariei, oprindu-se cu admirație asupra mesajului împăratului adresat parlamentului maghiar²⁸. De observat, din conținutul articolului, poziția promonarhică a gazetei transilvănene. Cât privește participarea mitropolitului Miron Românul la aceste festivități, în mod suspect, ziarul amintește doar în trei rânduri în numărul său din 4/16 iunie 1896²⁹.

Intrarea în vigoare a „Legii millenare“ determină o intensificare a relatărilor despre sărbătorirea „milleniului“. Astfel, în articolul „Pusztaszer“, „Telegraful Român“, din 18/30 iunie, informează cititorii despre faptul că în această localitate din comitatul Ciongrad s-a pus piatra de temelie a primului dintre cele șapte monumente menite să eternizeze drumul maghiarilor pentru constituirea statului. Ziarul redă cuvântarea ministrului ungur, Darányi Ignác, care, prin caracterul său extrem de laudativ face jocul politicii ziarului: „Și alte națiuni au avut arme, vitejie încă, dar aici tot nu s-au putut așeza, pentru-că le lipsea puterea de a întemeia statul, ceea ce caracteriza pe Árpád și pe duci ...“³⁰, ne spune ziarul că ar fi rostit ministrul. În numărul următor, sub același titlu, ziarul pune față în față cuvântul împăratului la festivitățile „millenare“ și cel al primului-ministru pentru a combate ideea de „națiune politică maghiară“ și „stat maghiar“. Ziarele următoare informează pe scurt despre „Maghiarii din America la expoziție“,³¹ „Rutenii contra milleniului“³², instalarea celui de al doilea monument „millenar“, la Muncaci³³.

La sfârșitul lunii iulie, în două numere succesive, „Telegraful Român“ publică două articole fulminante. În articolul „Să ne apărăm!“³⁴ ziarul adresează un puternic îndemn la unitatea bisericii ortodoxe transilvănene, pentru ca în următorul, intitulat „În contra cui?“, ziarul să precizeze: „Primul și cel mai notoriu dușman cari sălăș și în continu lucră în contra bisericii noastre ortodoxe au fost și sunt conducătorii poporului maghiar precum și instituțiilor cari direct și indirect la stau le dispoziție“³⁵. Poziția ziarului a fost determinată de scandalul izbucnit în România în legătură cu mitropolitul primat Ghenadie precum și de începutul pelerinajului transilvănenilor la expoziția „millenară“ de la Budapesta. Și într-adevăr, până în toamna anului 1896 ziarul ne informează despre aceste aspecte.

Sub titlul „Preoți români millenari“, ziarul din 17/29 august relatează despre „turma rătăcită“ de români condusă la Budapesta de preoții Ioan Fărcaș din Băiești și George Popovici din Vâlcele. În legătură cu ajutorul primit de a stat pentru aceasta, ziarul le urează preoților: „Să le fie de bine supa cea grasă millenară!“³⁶. „Telegraful Român“ informează în numerele următoare, sub diverse titluri („Árpád iarăși a pățit-o“³⁷, „Árpád de pe Tâmpa“³⁸, „Afacerea monumentului lui Árpád“³⁹), despre opoziția românilor și „sașilor verzi“ din Brașov față de intențiile oficialităților maghiare de a amplasa monumentul „millenar“ pe Tâmpa. De asemenea, se aduce la cunoștința publicului că s-au deschis mai multe școli „millenare“ în Sălaj și Bran⁴⁰, că sute de sași din comitatul Târnava Mare⁴¹ și zeci de locuitori ai Năsăudului⁴², printre care și români, au participat la expoziția „milleniului“.

Ziarul din 28 septembrie (10 octombrie) 1896, sub titlul „Românii la „Milleniu““⁴³, publică o amplă corespondență din Budapesta din care aflăm că sute de români din Banat, Deva și Hațeg, conduși de preoți, învățători și primari au vizitat expoziția „millenară“ din capitala Ungariei. Corespondentul informează despre hazul stârnit în public de înfățișarea lor, de rușinea ce i-a cuprins pe cei mai mulți dintre români când au observat păcăleala ce o suferiseră. Mulți dintre ei au fost duși la Budapesta constrânși sau șantațați de autoritățile maghiare locale. Rușinea cea

mare, spune corespondentul, a fost când și-au prezentat „jocurile românești“. La mijlocul lui octombrie, alți români „se dau în petec“. Este vorba de vizita unui grup de 75 de studenți din Blaj la expoziția din Budapesta, aspect relatat pe larg de „Telegraful Român“.⁴⁴

La 3 noiembrie 1896, oficialitățile maghiare au declarat închise „serbările millenare“. „Telegraful Român“, analizând modul cum s-au desfășurat serbările, în articolul „Încheierea serbărilor milenare“, sublinia: „În genere noi Românii ne-am purtat binișor față de serbările millenare. E adevărat, că din multe părți au peregrinat în capitală un număr considerabil de cete din poporul nostru, dar nimeni nu poate să susțină că aceste cete de români au mers acolo din interes, sau din tragere de inimă, ei au fost duși cu sila, au fost înfricați, terorisați, un lucru care atât de des se aplică la noi, când aceasta le vine la socoteală stăpânilor noștri. Singur Blașul a fost chemat să ne facă de hațjocură cu prilejul acesta“⁴⁵.

NOTE

1. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.1, Sibiu, 4/16 ianuarie 1896, p.3, Nr.2, 9/21 ianuarie 1896, p.7, Nr.4, 13/25 ianuarie 1896, p.14, Nr.5, 16/18 ianuarie 1896, p.17;
2. *Ibidem*;
3. *Idem*, Nr.6, 18/30 ianuarie 1896, p.21;
4. *Ibidem*;
5. *Telegraful Român*, Anul XLIV, nr.10, Sibiu, 27 ianuarie /8 februarie 1896, p.38;
6. *Idem*;
7. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.12, Sibiu, 1/13 februarie 1896, p.47;
8. *Idem*, Nr.13, 6/18 februarie 1896, p.51-52;
9. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.20, Sibiu, 22 februarie /5 martie 1896, p.77;
10. *Ibidem*;
11. *Ibidem*;
12. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.20, Sibiu, 27 februarie /10 martie 1896, p.87;
13. *Idem*, Nr.26, Sibiu, 7/19 martie 1896, p.101;
14. *Idem*, Nr.27, Sibiu, 9/21 martie 1896, p.105-106;
15. *Idem*, Nr.35, Sibiu, 30 martie /11 aprilie 1896, p.108;
16. *Idem*, Nr.36, Sibiu, 2/14 aprilie 1896, p.141;
17. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.42, Sibiu, 16/28 aprilie 1896, p.156
18. *Ibidem*;
19. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.46, Sibiu, 25 aprilie /7 mai 1896, p.182;
20. *Idem*, Nr.45, Sibiu, 23 aprilie /5 mai 1896, p.177-178;
21. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.42, Sibiu, 16/28 aprilie 1896, p.166, Nr.46, Sibiu, 25 aprilie /7 mai, p.182;
22. *Idem*, Nr.43, Sibiu, 18/30 aprilie 1896, p.169-170;
23. *Ibidem*;
24. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.46, Sibiu, 25 aprilie /7 mai 1896, p.182-183, Nr.47, Sibiu, 27 aprilie /9 mai 1896, p.185, Nr.48, Sibiu, 30 aprilie /12 mai 1896, p.189-190, Nr.49, Sibiu, 2/14 mai 1896, p.194;
25. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.48, Sibiu, 30 aprilie /12 mai 1896, p.190;
26. *Idem*, Nr.49, Sibiu, 2/14 mai 1896, p.195;
27. *Idem*, Nr.54, Sibiu, 16/28 mai 1896;
28. *Idem*, Nr.60, Sibiu, 30 mai /11 iunie 1896;

29. *Idem*, Nr.62, Sibiu, 4/16 iunie 1896, p.246;
30. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.68, Sibiu, 18/30 iunie 1896, p.269;
31. *Idem*, Nr.69, Sibiu, 20 iunie /2 iulie 1896, p.279;
32. *Idem*, Nr.76, Sibiu, 9/21 iulie 1896, p.303;
33. *Idem*, Nr.77, Sibiu, 11/23 iulie 1896, p.305-306;
34. *Idem*, Nr.82, Sibiu, 23 iulie/4 august 1896, p.325;
35. *Idem*, Nr.83, Sibiu, 24 iulie/6 august 1896, p.329;
36. *Idem*, nr.92, Sibiu, 17/29 august 1896, p.367;
37. *Ibidem*;
38. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr. 101, Sibiu, 7/19 septembrie 1896, p.402;
39. *Ibidem*;
40. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.104, Sibiu, 14/26 septembrie 1896, p.415;
41. *Ibidem*;
42. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.108, Sibiu, 24 septembrie/6 octombrie 1896;
43. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.110, Sibiu, 27 septembrie/10 octombrie 1896, p.439;
44. *Idem*, Nr.117, Sibiu, 15/27 octombrie 1896, p.467, Nr.118, Sibiu, 17/29 octombrie 1896, p.470-471;
45. *Telegraful Român*, Anul XLIV, Nr.119, Sibiu, 19/31 octombrie 1896, p.473-474.

THE CELEBRATION OF „THE THOUSAND YEARS“ REFLECTED IN THE PAGES OF THE NEWSPAPER „TELEGRAFUL ROMÂN“ (Abstract)

In the year of 1896, in Hungary, was celebrated the fulfillment of a thousand years from the constitution of the Hungarian state. The event was named by the contemporaries „the thousand years holiday“.

The newspaper „Telegraful Român“, from Sibiu, the metropolitan church official from here, presented the event at length.

The newspaper does not have a neutral position. The account of some aspects is filled with remarks and comments from the view of the Orthodox Church position and Romanians from Transylvania. The newspaper is sitting on an obvious Romanian national position. Besides it relates those actions which, in a way or another affect the Romanians condition, and can offer examples of national awakening, moderation, resistance and unity, and so on.

The official tone of the newspaper maintains itself in the frames of moderate attitude against the Hungarian state, which in fact is proper tone of the Romanian Orthodox Church from Transylvania during the metropolitan bishop Miron Românu. Sometimes, it seems there is a conciliatory attitude with the Hungarian authorities, even an impulse to respect and passivism. But under this mask, most of the articles are very biting at the address of „the thousand years“ and the Hungarian state, so that sometimes you wonder how could the paper pass the censorship? This attitude is promptly grasped by the Hungarian press, which at its turn, attacks this duplicity and the „eaco-românismul“ it promotes.

But the newspaper can not be accused of false in relating the events, even if the editorial staff selects them. There are presented information about an event or another, from varied sources, different opinions, the right to talk a.s.o. Although the conclusions of the journalist are not only a few times ironical, they are not rashly or with lack of substance, and for this it is a shame that the articles are not signed.

The newspaper did not make itself an image about „the thousand years“. „Telegraful Român“ can be considered a sort of mirror of the Romanian state of mind from the south of Transylvania, especially of the orthodox priestly environment. Therefore, the information given by newspaper can make up the beginning of a more ample study about the Romanian attitude against „the thousand years holiday“, mostly the attitude of the Romanian Orthodox Church from here.

